

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
1. Potrzeba długoterminowej opieki jako kwestia społeczna i zdarzenie losowe . .	11
1.1. Pojęcie opieki długoterminowej	11
1.1.1. Wprowadzenie	11
1.1.2. Warunki realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgniacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej jako uszczegółowienie ryzyka niezdrowia	13
1.1.3. Przesłanki warunkujące możliwość świadczeniobiorcy skorzystania ze świadczeń opieki długoterminowej	16
1.1.4. Zakres przedmiotowy opieki długoterminowej	18
1.1.4.1. Świadczenia pielęgnacyjne	18
1.1.4.2. Świadczenia opiekuńcze	23
1.1.5. Podsumowanie	24
1.2. Przemiany demograficzne a potrzeba długoterminowej opieki osób starszych	27
1.2.1. Demograficzne aspekty starzenia się społeczeństwa	27
1.2.2. Potrzeby opiekuńcze osób starszych	31
1.2.2.1. Instrumenty oceny samodzielności osób starszych	31
1.2.2.2. Wyniki badań w ramach Diagnozy Społecznej	32
1.2.2.3. Wyniki badań PolSenior	34
1.2.2.4. Wyniki Europejskiego Ankietowego Badania Zdrowia	35
1.2.2.5. Potrzeba opieki nad osobami starszymi z zaburzeniami funkcji poznawczych	36
1.3. Niepełnosprawność biologiczna a potrzeba długoterminowej opieki	38
1.4. Źródła i formy pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym	43
1.4.1. Rola rodziny i innych nieformalnych opiekunów w opiece nad oso- bami starszymi	43
1.4.2. Formy pomocy osobom starszym i jej dostępność	45
1.4.3. Opieka nad osobami niepełnosprawnymi	47
1.5. Podsumowanie: zabezpieczenie potrzeb z zakresu opieki długoterminowej jako zadanie polityki społecznej	48
2. Definiowanie niesamodzielności jako ryzyka socjalnego	56
2.1. Wprowadzenie – zdarzenie losowe a ryzyko	56
2.2. Międzynarodowo- i konstytucyjnoprawne uwarunkowania swobody ustawodawcy w definiowaniu niesamodzielności jako ryzyka socjalnego i kształtowaniu systemu świadczeniowego	57
2.2.1. Prawo międzynarodowe	57
2.2.2. Konstytucja RP a niesamodzielność jako ryzyko socjalne	61

2.3. Ryzyko niesamodzielności a prawo do świadczeń w związku z potrzebą długoterminowej opieki w państwach członkowskich UE	71
2.3.1. Raport trESS dla Komisji Europejskiej w sprawie koordynacji świadczeń opieki długoterminowej	71
2.3.2. Definicja osoby niesamodzielnej w niemieckim systemie ubezpieczenia pielęgnacyjnego	75
2.3.2.1. Definicja osoby niesamodzielnej obowiązująca do dnia 31 grudnia 2016 r.	75
2.3.2.2. Świadczenia adresowane do „osób o ograniczonych kompetencjach życia codziennego”	79
2.3.2.3. Aktualna definicja osoby niesamodzielnej	80
2.3.3. Definicja niesamodzielności w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	88
2.3.4. Wspólne kryteria i propozycja ogólnej europejskiej definicji niesamodzielności a projekt zmiany rozporządzenia nr 883/2004	90
2.4. Problematyka stopniowania niesamodzielności	92
2.5. Problematyka ustalania potrzeby opieki i stopnia niesamodzielności w odniesieniu do dzieci i młodzieży	100
2.6. Podsumowanie: ryzyko niesamodzielności – propozycje <i>de lege ferenda</i>	107
3. Kompensowanie skutków ziszczenia się ryzyka niesamodzielności w ramach istniejących systemów świadczeniowych prawa socjalnego	114
3.1. Wprowadzenie – zakres przedmiotowy prawa socjalnego	114
3.2. Ryzyko niesamodzielności a system opieki zdrowotnej	119
3.3. Ryzyko niesamodzielności a system ubezpieczeń społecznych	130
3.4. Ryzyko niesamodzielności a pomoc społeczna	134
3.5. Ryzyko niesamodzielności a system świadczeń wsparcia dla jednostek i rodzin	141
3.5.1. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze	141
3.5.1.1. Ustawa o świadczeniach rodzinnych	141
3.5.1.2. Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	152
3.5.1.3. Opiekunowie a ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	153
3.5.2. Instrumenty wsparcia z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	153
3.5.3. Instrumenty wsparcia z ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności	155
3.5.4. Renta socjalna	156
3.5.5. Podsumowanie	160
3.6. Ryzyko niesamodzielności a świadczenia dla osób niepełnosprawnych	167
3.7. Systemy świadczeniowe odszkodowania społecznego	169
3.8. Podsumowanie	174
4. Uwagi dotyczące konstruowania nowego systemu świadczeniowego – zakończenie	177
Bibliografia	188